

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ КАФЕДРИ КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ на 2020 – 2025 рр.

1. Обґрунтування необхідності створення програми

Метою розвитку кафедри країнознавства та туризму є підготовка конкурентоздатних фахівців, спроможних успішно працювати на розвиток національного господарства як в сфері туризму (спеціальність 242 «туризм»), так і в інших сферах економіки (спеціальність 106 «Географія»), що вимагає від НПП кафедри постійного саморозвитку і самоудосконалення задля забезпечення високого фахового рівня авторських програм і методів викладання.

Кафедра країнознавства та туризму була створена у 1990 р. і стала першою в Україні спеціалізованою кафедрою з підготовки фахівців з туризму та комплексних країнознавчих досліджень. Створення кафедри було об'єктивно зумовлене суспільними змінами, які відбувалися в Україні із здобуттям незалежності, коли суверенна держава виходила на міжнародну арену, що супроводжувалось розширенням міжнародних контактів, в тому числі туристичних, а перебудова соціально-економічної системи на засадах ринкової діяльності обумовила гостру потребу у підготовці кадрів, здатних працювати в нових умовах. Створенню кафедри також передували значний досвід підготовки методистів-організаторів туристсько-екскурсійної діяльності, накопичений географічним факультетом з 1970-х років.

Таким чином, саме з кафедри країнознавства та туризму в Україні була започаткована підготовка фахівців з вищою освітою для сфери туризму та поновлені країнознавчі дослідження. З того часу і дотепер становлення і розвиток фахової туристичної освіти в Україні відбувалось за лідерства колективу кафедри і стало підґрунтям для формування на даному етапі міждисциплінарного напрямку наукових досліджень – туризмології. Нового осмислення набув розвиток географічного країнознавства, спрямований від організації інформації на конструктивні дослідження глобальних світогосподарських і політичних питань.

Сьогодні на кафедрі формується наукова школа з туризмології на основі поєднання фундаментальних теоретичних знань з географії, економіки, історії, культурології, соціології, педагогіки та інших наук, об'єктом яких є туризм, з прикладними дослідженнями з розвитку туризму. Поєднання теоретико-методологічних і аналітичних напрацювань географічного країнознавства, географії рекреації і туризму з потребами розвитку національного туризму у всебічно підготовлених кадрах складає основу підготовки фахівців зі спеціальності 242 Туризм в межах ОПП та ОНП «Туризм» для першого (бакалаврського) і для другого (магістерського) рівня вищої освіти відповідно.

Розвиток суспільно-географічних регіональних досліджень з географії світового господарства, міжнародних досліджень з геополітичних, етно-релігійних, соціально-економічних та інших питань, які становлять предметне коло географічного країнознавства, покладений в основу підготовки зі спеціальності 106 Географія в межах ОПП «Економічна географія» (спеціалізація «Політична географія та геополітика») для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ОНП «Політична географія та геополітика» та ОНП «Geoglobalistics and Regional Studies»/«Географічне країнознавство та геоглобалістика» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Така модель підготовки туризмознавців та політикогеографів-країнознавців, як свідчить досвід кафедри та кафедр інших ЗВО країни, які запозичили наш досвід, закордонних університетів є досить плідною і перспективною, пройшла випробування часом і показала свою спроможність забезпечувати підготовку конкурентоздатних фахівців, розвиток новітніх напрямків наукових досліджень і має бути розвинена у наступні роки.

2. Прогноз тенденцій/змін кафедри

Розвиток кафедри країнознавства та туризму географічного факультету визначається законодавчою базою країни, програмними документами розвитку університету та географічного факультету, іншими документами з регламентації вищої освіти в Україні. В основу прогнозування напрямків розвитку кафедри країнознавства та туризму покладений аналіз трендів соціально-економічного розвитку країн світу і України, процеси інтеграції в міжнародний освітній простір, узагальнення зарубіжного досвіду з підготовки кадрів за означеними напрямками, що є підставою для визначення тенденцій з підготовки кадрів для сфери туризму, міжнародних і регіональних досліджень. У прогнозах розвитку кафедра спирається на систему національної вищої освіти з урахуванням зарубіжного досвіду, оновлення стандартів вищої освіти з напрямів «географія» та «туризм».

Кафедра має сертифікати на підготовку бакалаврів, магістрів зі спеціальності 242 Туризм (денна та заочна форми) та спеціальності 106 Географія (денна форма).

Пріоритетними напрямками розвитку кафедри країнознавства та туризму має залишатися підготовка висококваліфікованих, компетентних, конкурентоспроможних фахівців з туризму і країнознавчих досліджень на основі:

- збереження та удосконалення напрацювань колективу кафедри, її професорсько-викладацького складу з розвитку фахової вищої освіти;
- подальшого вивчення, узагальнення та залучення в навчальний процес здобутків вищої фахової освіти зарубіжних країн;
- удосконалення стандартів вищої освіти з пріоритетних напрямів підготовки;
- постійного оновлення діючого науково-методичного забезпечення навчального процесу;
- модернізації матеріально-технічної бази кафедри задля забезпечення навчального процесу та проведення навчальних практик на сучасному рівні;
- підготовки та залучення до викладацької роботи нових професійних кадрів;
- підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу;
- розширення зв'язків з науковцями та практиками за напрямками підготовки щодо запровадження безперервного стажування студентів, залучення студентів до спільних наукових досліджень;
- розширення міжнародного співробітництва: з підготовки фахівців, зі спільних наукових досліджень

Подальший розвиток вбачається в розширенні спеціальностей підготовки відповідно до потреб ринку праці на основі його моніторингу, ініціації відкриття нових освітніх програм

3. Концепція розвитку кафедри

3.1. Орієнтири концепції ґрунтуються на місії Київського національного університету імені Тараса Шевченка як класичного університету дослідницького типу, основним завданням якого є навчально-виховна, науково-дослідницька та інноваційна діяльність. Визначальними у концепції є: інтеграція у європейський і світовий освітній і науковий простір; розвиток партнерських відносин зі спорідненими кафедрами та факультетами ЗВО України та зарубіжжя, науковими структурами НАН України та зарубіжних країн; забезпечення соціального захисту працівників кафедри; підтримка творчої атмосфери в колективі; постійна робота в напрямку підвищення якості освіти на основі високих вимог до забезпечення

навчального процесу, професійності викладачів, що дозволить не тільки зберегти досягнуті позиції, а й сприятиме їх розвитку.

3.2. Обґрунтування концептуальної ідеї розвитку кафедри базується на діючому законодавстві, Статуті Університету, Колективному договорі та інших установчих документах, які надають можливості для:

-кафедри, яка має якісний науково-педагогічний склад, забезпечити високий рівень викладання як фахових, так і загальногеографічних дисциплін на основі новітніх науково-методичних розробок: авторських програм, підручників, навчальних посібників, методичних вказівок; фахову мотивацію студентів до оволодіння теоретико-методичними та практичними знаннями і навичками, пов'язуючи навчальну роботу з науковими дослідженнями кафедри на базі лабораторії геоінформації і туризму, широкого залучення студентів до наукової роботи кафедри, участі у конференціях та інших науково-практичних заходах, які проводить кафедра; шляхом забезпечення постійного зв'язку з практикою, особливо в сфері туризму, на основі постійно діючих угод з провідними підприємствами України та зарубіжжя, ;

-географічного факультету - забезпечити ранню фахову орієнтацію студентів шляхом впровадження в навчальний процес і забезпечення навчально-методичних та фахово-орієнтованих практик (практик у Канівському національному природному заповіднику (I курс), Ясинянській навчально-науковій базі в Карпатах), виробничого стажування студентів на провідних підприємствах та в установах України і зарубіжжя;

-університету активізувати наукову роботу кафедри в напрямку розробки проблематики сталого/збалансованого розвитку в багатоманітності цієї проблематики, посилити зв'язки з провідними науковими центрами України і зарубіжжя в даній сфері

4. Призначення, мета і завдання розвитку кафедри

Призначенням кафедри, яка є базовим структурним підрозділом Університету, є забезпечення навчально-виховної діяльності на високому науково-методичному рівні та науково-дослідної діяльності на високому теоретико-методологічному рівні вирішення як стратегічних, так і прикладних, практичних завдань, впровадження інноваційних методів і технологій в навчальний та науково-дослідний процес. Метою діяльності кафедри є постійне удосконалення навчального процесу у відповідності до зміни вимог ринку праці. Звідси перед кафедрою постають наступні завдання:

--впроваджувати інноваційні технології, методи, програми в навчальний процес та науково-дослідну діяльність співробітників та студентів;

-підтримувати тісні контакти з роботодавцями, провадити моніторинг ринку праці за обраними спеціальностями, що дозволяє вчасно реагувати на зміни вимог до компетентностей випускників шляхом внесення відповідних змін до навчального плану і програм підготовки фахівців;

-розширювати контакти зі спорідненими кафедрами та факультетами країни з метою обміну досвідом з підготовки кадрів для туризму і міжнародних аналітичних досліджень;

-розширювати міжнародне співробітництво, особливо з університетами, які мають відповідні та споріднені спеціальності, як з обміну досвідом підготовки, так і з розробки спільних магістерських програм, проведення конференцій, науково-дослідної діяльності;

-забезпечувати можливість професорсько-викладацькому складу кафедри підвищувати кваліфікацію шляхом стажування, в т.ч. в зарубіжних університетах, участі в міжнародних проектах, через аспірантуру та докторантуру тощо;

-зміцнювати матеріально-технічну базу кафедри задля забезпечення високої якості навчального процесу, науково-дослідної, прикладної діяльності.

5. Пріоритетні напрямки роботи кафедри

Пріоритетними напрямками роботи кафедри є і залишаться:

-інноваційна навчально-виховна і науково-дослідна діяльність, спрямована на узгодження навчальних планів і програм з вимогами практики, їхня гармонізація зі стандартами фахової освіти національного, європейського та світового освітнього простору;

-постійне підвищення кваліфікації в різних формах як професорсько-викладацького, так і інших категорій співробітників кафедри;

-активна участь у розробці стандартів вищої освіти з напрямку «географія» та «туризм» ОКР «бакалавр»-«магістр»-«доктор філософії»;

-розвиток співробітництва в різних формах зі спорідненими кафедрами і ЗВО України та зарубіжних країн;

-постійне оновлення навчально-методичного забезпечення навчально-виховного процесу шляхом видання нових підручників, навчальних посібників, методичних вказівок як з нормативних, так і зі спеціальних дисциплін;

-сприяння монографічним виданням основних результатів наукової роботи співробітниками кафедри;

-проведення всеукраїнських і міжнародних конференцій з розвитку туризму і країнознавчих досліджень, активна участь у вітчизняних та міжнародних наукових і науково-практичних заходах;

-поширення результатів наукових і прикладних досліджень в сфері туризму і географії через видання наукового журналу «Географія і туризм», зареєстрованого Мінюстом України та визнаного ДАК України фаховим виданням з географії;

-активне залучення студентів до наукової і практичної діяльності за обраним фахом через формування наукових груп за напрямками в межах кафедри і публікацію результатів цих досліджень у фаховому науковому виданні «Географія і туризм», участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, інших фахово орієнтованих заходах;

-співпраця з державними органами управління туризмом всіх рівнів щодо науково-методичного та кадрового забезпечення.

6. Основні механізми реалізації програми розвитку кафедри полягають у поєднанні навчально-виховної і науково-дослідницької роботи всіх структурних підрозділів на основі професіоналізму, постійного підвищення кваліфікації, застосування новітніх методик у викладацькій діяльності та інноваційних методів у науково-дослідній діяльності.

6.1. Структура організації навчально-виховної роботи кафедри країнознавства та туризму спрямовується на:

-забезпечення якості освіти шляхом постійного удосконалення навчальних планів та програм, в тому числі в процесі участі в розробці стандартів вищої географічної і туристичної освіти, розробки нових курсів і спецкурсів, постійного оновлення навчально-методичного забезпечення навчального процесу, методичних вказівок, навчальних посібників, підручників;

-поглиблення та урізноманітнення зв'язків з працедавцями, в тому числі через запровадження творчих конкурсів, стипендіальних програм та інших форм заохочення студентської молоді до вирішення як теоретико-методологічних, так і прикладних завдань, забезпечення системи постійного стажування студентів на базі структур кафедри і факультету (лабораторія геоінформації і туризму) та на підставі багаторічних угод з роботодавцями, урізноманітнення програм і баз практик;

-налагодження ефективних контактів з випускниками кафедри для поширення університетських цінностей, встановлення зворотного зв'язку з метою вдосконалення освітнього процесу і підняття престижності фахового професіоналізму;

-удосконалення процесу викладання іноземним студентам і магістрам, в тому числі англійською мовою, спецкурсів кафедри та забезпечення їх англомовною методичною літературою з цих курсів;

– залучення професорсько-викладацького складу до всіх форм навчально-виховної роботи зі студентами, до профорієнтаційної діяльності;

–широке використання сучасних інформаційних можливостей і технологій задля забезпечення навчального процесу, науково-дослідної діяльності, підтримки наукової комунікації між колегами та студентами в процесі навчання і наукової роботи;

-активізація використання сучасних інформаційно-технологічних можливостей для презентації результатів наукової і навчально-методичної діяльності НПП і студентів кафедри, рекламування діяльності кафедри в інших сферах діяльності;

6.2. Структура організації науково-дослідного процесу, наукова робота кафедри зі студентами; міжнародні наукові зв'язки

Науково-дослідна робота кафедри країнознавства та туризму спрямована на розвиток теоретико-методологічних та прикладних проблем в таких наукових напрямках :

1) географічне країнознавство, політична географія і геополітика;

2) глобальні дослідження і сталий розвиток;

3) туризмологія;

-поглиблення творчої співпраці з науковцями НАН України, інших ЗВО задля вирішення теоретичних і прикладних питань з розвитку національного туризму на засадах сталості;

-стимулювання оприлюднення результатів наукових досліджень співробітниками кафедри у вигляді монографій, статей у фахових виданнях, виступах на всеукраїнських та міжнародних конгресах, симпозіумах, конференціях;

- підтримка сайту наукового журналу «Географія і туризм» на українській, російській та англійській мовах, реорганізація роботи редколегії журналу відповідно до сучасних вимог;

-забезпечення проведення міжнародних конференцій з проблем розвитку туризму, туристичної освіти, новітніх напрямків географічного країнознавства і регіональної географії;

-сприяти участі в грантах і стипендіальних програмах для молодих науковців, забезпечуючи можливості їх стажування у провідних наукових установах і університетах світу;

-сприяти зарубіжним контактам, стажуванню, обміну викладачами та студентами, спільному проведенню навчальних та виробничих практик студентів кафедри;

Наукова робота зі студентами передбачає оптимізацію зв'язку науково-дослідного і навчально-виховного процесу: ще більш тісне поєднання наукової роботи студентів, особливо магістрів, з напрямками науково-практичної діяльності кафедри, заохочення студентів до самостійної та творчої роботи; заохочення студентів до участі в наукових заходах (олімпіадах, конкурсах як в Україні, так і закордоном), до публікації результатів своїх досліджень і розробок, в тому числі в журналі «Географія і туризм», інших наукових фахових виданнях України та зарубіжних країн; стимулювання студентів до пошуку і участі у грантових, стипендіальних програмах як українських, так і закордонних; залучення студентів, які проявили наукові здібності, до навчання в аспірантурі на кафедрі.

Міжнародні наукові зв'язки кафедра підтримує: -зі спорідненими кафедрами і факультетами в Польщі (Краків, Вроцлав, Познань), Болгарії (Варна), США (університет «Майямі» штат Огайо, університет штату Каліфорнія); Японії (Токіо, Кіото) і в подальшому буде розширювати співпрацю;

6.3. Підготовка професорсько-викладацького складу

Станом на 01.09.2020 р. на кафедрі країнознавства та туризму працює 17 штатних викладачів, з них 4 – доктори географічних наук, професори (включно з завідувачем), 10 – кандидати географічних наук, доценти, 3 – кандидати географічних наук, асистенти. У навчальній лабораторії геоінформації і туризму працюють 3 співробітники-випускники кафедри. В усіх науково-педагогічних працівників кафедри спеціальність та кваліфікація відповідають дисциплінам, які вони викладають. Підвищення якісного складу кафедри вбачається шляхом отримання вчених звань доцента (к.геогр.н. Михайленко Т.І.), підвищення кваліфікації через докторантуру, а також підвищення кваліфікації викладачів і співробітників кафедри через оволодіння новітніми інформаційними технологіями в туризмі (програми «Amadeus»). Підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу передбачається на основі стажування в провідних наукових і навчальних установах країни та зарубіжних країн, через участь в програмах обміну викладачами.

6.4. Робота кураторів передбачає залучення студентів до активної участі в заходах, які проводить Університет, факультет, споріднені ЗВО, місцеві органи влади, громадські організації туристичного профілю і кафедра. Кафедра й надалі буде ініціювати проведення святкових заходів до Всесвітнього і Всеукраїнського Дня туризму (27 вересня), Дня географа із залученням відомих випускників кафедри задля популяризації професії. Значна увага буде приділятися адаптації першокурсників до навчального процесу у вищій школі (проведення оглядових екскурсій по Києву та його околицях, по Університету із залученням студентів-старшокурсників).

6.5. Перспективний план навчальних і наукових публікацій

Кафедра планує в найближчі 5 років: перевидання підручників і навчальних посібників з нормативних курсів спеціальності «туризм» та політична географії і геополітика, видання навчально-методичних матеріалів з геоглобалістики, в т.ч. англійською мовою. Всі учбово-методичні матеріали та монографічні видання НПП кафедри оприлюднюються в електронній версії на сайті кафедри і на платформі університету для широкого ознайомлення науково-педагогічної спільноти і студентів;

-продовжити випуск наукового журналу «Географія і туризм», як одного з небагатьох наукових видань в Україні з питань туризмології, розширивши співпрацю з закордонними періодичними виданнями наукової туристичної проблематики

7. Основні умови успішного здійснення програми

Запропонована програма може бути успішно реалізована в контексті оптимізації навчально-виробничого процесу, забезпечення умов для наукової діяльності і підтримки співпраці з вітчизняними і зарубіжними ЗВО відповідного профілю, забезпечення заявок на підготовку кадрів вищої кваліфікації через аспірантуру і докторантуру, зарубіжні стажування, розширення та зміцнення матеріально-технічної бази кафедри.

Програма підготовлена д.геогр.н., проф.. Любіцевою О.О.

Заслухано і затверджено на засіданні кафедри країнознавства та туризму (протокол №4 від 15.10.2020)